

ČÁST II.

PŮSOBNOST ČSÚ VE VOLBÁCH

1. Základní údaje

Na zajištění přípravy a průběhu voleb se podílel Český statistický úřad, jehož hlavním úkolem, jako jednoho z volebních zákonem jmenovaných volebních orgánů, bylo stanovení závazného systému zjišťování a zpracování výsledků voleb. Zpracování a prezentaci výsledků voleb také zcela samostatně a nezávisle na jiných volebních orgánech zajišťoval. Úkol Českého statistického úřadu ve volbách byl rámcově vymezen také zákonem č. 89/1995 Sb., o státní statistické službě, ve znění pozdějších předpisů.

Podrobně se jednotlivými úkoly v přípravě voleb zabývalo usnesení Státní volební komise, které je formulovalo do podoby harmonogramu přípravných prací. Plnění podrobného harmonogramu přípravných prací Českého statistického úřadu bylo průběžně projednáváno na poradách a o plnění úkolů bylo informováno vedení Českého statistického úřadu i Státní volební komise. Uskutečnila se i řada porad s pracovníky regionálních pracovišť Českého statistického úřadu, zaměřených zejména na přípravu pracovníků a na vytvoření dostatečných zpracovatelských kapacit.

2. Metodická a technicko-organizační příprava zpracování výsledků hlasování

Způsob zpracování, postup pracovníků Českého statistického úřadu v jednotlivých fázích zpracování, popis technických zařízení a funkcí programového vybavení byl dán technickým projektem a příslušnou dokumentací pro obsluhu počítačů. Součástí těchto dokumentů byl i popis bezpečnostních opatření proti možnému zanesení chyb do systému zpracování a podrobný popis systému prezentace výsledků voleb pro kandidující strany, ostatní volební orgány a veřejnost.

Mimořádná pozornost byla při tom věnována práci okrskových volebních komisí vzhledem k tomu, že zhruba na jedné třetině území České republiky tyto komise zjišťovaly souběžně také výsledky hlasování ve volbách do zastupitelstev krajů. Postup okrskových volebních komisí při zjišťování výsledků hlasování upravovaly pokyny, vydané Českým statistickým úřadem jako součást závazného systému zjišťování a zpracování výsledků voleb.

Se všemi vydanými pokyny byly seznámeny příslušné volební orgány, zejména pak okrskové volební komise, pro které byla organizována školení s doprovodným promítnutím instruktážního videopořadu. Pro okrskové volební komise byl také připraven program pro vyhotovení zápisu a pro předání výsledků hlasování v elektronické formě. Na lektorském zabezpečení těchto akcí se převažující mírou podíleli zaměstnanci regionálních pracovišť Českého statistického úřadu.

Mimořádným úkolem Českého statistického úřadu byl výběr a příprava zaměstnanců, kteří podle volební legislativy museli být pro výkon svěřených činností vybaveni písemným pověřením. Šlo zejména o zajištění přebíracích pracovišť Českého statistického úřadu, vytvářených u pověřených obecních úřadů a v hlavním městě Praze, Plzni, Brně a Ostravě u úřadů městských částí a městských obvodů, v celkové počtu 182 pracovišť. Do tohoto počtu jsou zahrnuta i pracoviště Českého statistického úřadu u pověřených obecních úřadů v sídle volebního obvodu, kde se podepisoval zápis o výsledku voleb a zajišťovalo se předávání informací stranám v písemné i elektronické formě (tzv. výstupní místa), která byla součástí přebíracích pracovišť. Celkem tak bylo na přebíracích místech, kde se zpracovávaly volby do Senátu společně s volbami do zastupitelstev krajů, připraveno téměř 200 pověřených zaměstnanců.

Další osoby byly najímány krátkodobě pro výkon dílčích činností na přebíracích pracovištích Českého statistického úřadu, např. pro kontrolu údajů přebíraných od okrskových volebních komisí nebo jejich pořizování. Jednalo se především o zaměstnance obecních úřadů, bývalé zaměstnance Českého statistického úřadu a studenty.

Vzhledem k tomu, že stejným technickým systémem byly zpracovávány i výsledky voleb do zastupitelstev krajů, nelze určit, kolik kterých kapacit bylo použito na volby do Senátu a kolik na volby do krajských zastupitelstev. Celkem bylo ve zpracování výsledků obou druhů voleb nasazeno (včetně přebíracích míst, ve kterých volby do Senátu neprobíhaly) :

- cca 1 300 počítačů na pořízení vstupních dat v naprosté většině zapůjčených od obecních úřadů v místě, kde bylo vytvořeno přebírací pracoviště,
- 478 počítačů pro zpracování a přenosy okrskových dat k centrálnímu zpracování a prezentaci, v jednotné konfiguraci dodaných jako součást komplexu služeb f. Alwil,
- výpočetní systém pro centrální zpracování, ukládání a prezentaci výsledků v Českém statistickém úřadu - ústředí,
- cca 3 210 osob, z toho bylo 930 vlastních zaměstnanců Českého statistického úřadu včetně cca 650 s pověřením ve smyslu zákona, dalších cca 50 pracovníků s pověřením bylo externích.

Pro průběžné předávání převzatých okrskových dat k uložení, sumarizaci a prezentaci v centrální databázi a ke zpracování a poskytování informací na pracovištích u pověřených obecních úřadů bylo využito přenosových služeb O₂, smluvně zajištěných na základě zadání veřejné zakázky.

Programové vybavení pro zpracování na úrovni okrsku, předávacího pracoviště a v centru vyhotovil Český statistický úřad ve spolupráci s firmami Bios a Dostál, programové vybavení pro prezentaci výsledků voleb řešila dodavatelsky f. Orsia. Dále bylo využito softwarových a technických služeb firem Alwil, Aristia, HP, O₂, Oracle.

Celý projekt zpracování byl v úplné technologii ověřován před volbami ve třech celoplošných zkouškách na simulovaném příkladu a formou zátěžových zkoušek.

3. Průběh zpracování výsledků hlasování

Systém zpracování výsledků voleb byl postaven na skutečnosti, že rozhodujícím momentem bylo schválení zápisu o průběhu a výsledku hlasování příslušnou okrskovou volební komisí. Volební legislativa již žádnému volebnímu orgánu neukládala zápisy okrskových volebních komisí přezkoumávat a jedinou kontrolní funkci v tomto směru má Český statistický úřad, který v případě chyb v zápisu jej může odmítnout a stanovit okrskové volební komisi lhůtu, ve které má nedostatky odstranit.

Bezchybně převzaté výsledky z volebních okrsků byly průběžně přejímány k ukládání a postupné sumarizaci v centrální databázi a po převzetí výsledků za všechny okrsky volebního obvodu byl zjištěn celkový počet platných hlasů ve volebním obvodu a počty hlasů pro jednotlivé kandidáty a vyhotoven zápis o výsledku voleb do Senátu ve volebním obvodu. Systém zpracování byl vybudován jako interaktivní systém přístupu více než 200 klientských stanic do centrální databáze v reálném čase, ze kterého byly převzaté okrskové výsledky neprodleně k dispozici v prezentačním systému a tak např. přes internet dostupné všem zájemcům.

Svého hlavního úkolu, zpracovat výsledky voleb v nejvyšší kvalitě při zajištění bezpečnosti systému zpracování a při zajištění co nejširší informovanosti o průběhu zpracování i o konečných výsledcích voleb jak kandidujících politických subjektů, tak i veřejnosti, se Český statistický úřad zhostil velmi dobře a v tomto směru k jeho práci nebyly žádné připomínky.

Neméně významným faktorem při posuzování úspěšnosti systému zpracování výsledků voleb je i faktor času, v jakém postupná sumarizace probíhá a kdy jsou konečné výsledky voleb k dispozici. Zde je podstatné říci, že konečný čas byl limitován časem potřebným na zpracování výsledků hlasování v souběžně konaných a stejným technickým systémem zpracovávaných voleb do zastupitelstev krajů.

Výsledky prvního kola voleb za všech 27 volebních obvodů tak byly známy v sobotu 13. října 2012 před 21.30 hod., tj. za méně než 7,5 hodiny po uzavření volebních místností. Výsledky za 99 % z celkového počtu okrsků byly však převzaty již v 19.00 hod., tj. do 5 hod. od uzavření volebních místností.

Vzhledem k tomu, že zákonem stanovená podmínka o počtu hlasů, potřebném pro zvolení senátora nebyla splněna v žádném volebním obvodu, konalo se v souladu se zákonem ve dnech 19. a 20. října 2012 druhé kolo voleb ve všech 27 volebních obvodech, kde kandidovali již jen první dva neúspěšnější kandidáti z kola prvního. Metodické a technicko - organizační postupy při zjišťování a zpracování výsledků hlasování byly ve druhém kole voleb shodné s kolem prvním.

Výsledky druhého kola voleb za všech 27 volebních obvodů byly známy již v sobotu 20. října 2012 před 18. hodinou, tj. po necelých 4 hodinách od uzavření volebních místností, již v 16.00 hod. bylo zpracováno 4 808 ze 4 812 okrsků.

Celkové výsledky voleb do Senátu pak zveřejnila Státní volební komise Sdělením ve Sbírce zákonů číslo 353/2012 dne 22. října 2012. Úplné soubory výsledků voleb do Senátu v členění podle volebních okrsků jsou i nadále uchovávány v Českém statistickém úřadu.